«شهروند» دستاوردهای دولت در بخش‌های مختلف اجتماعی را بررسی می کند

دغدغه‌های اجتماعی زیر نگاه تیزبین دولت سیزدهم

[شهروند] تحولات اجتماعی و بالا بردن سطح فرهنگی زندگی شهروندان یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های دولت سیزدهم بوده‌است. دایره بزرگی که هم آموزش را شامل می‌شود و هم سلامت و بهداشت جامعه را، هم مددجویان بهزیستی و اقشار آسیب‌پذیر را شامل می‌شود و هم آسیب‌های اجتماعی یک جامعه را والبته دغدغه‌هایی مانند محیط‌زیست و تامین اجتماعی را. محورهایی که دولت کنونی موفقیت‌های کم‌نظیری را در آنها به دست آورده که می تواند الگوی راهی باشد برای دولت بعدی. دولتی که باید با نگاهی ویژه به مقوله رخداد و تحولات اجتماعی بپردازد تا جامعه ای سالم ، باسواد ، شاداب و با کمترین آسیب های اجتماعی برای مردم کشور ترسیم کند گزارش زیر نگاهی است گذرا و تیتروار به بخشی از دستاوردهای دولت سیزدهم به ریاست رئیس جمهور شهید آیت الله رئیسی در بخش های مختلف اجتماعی.

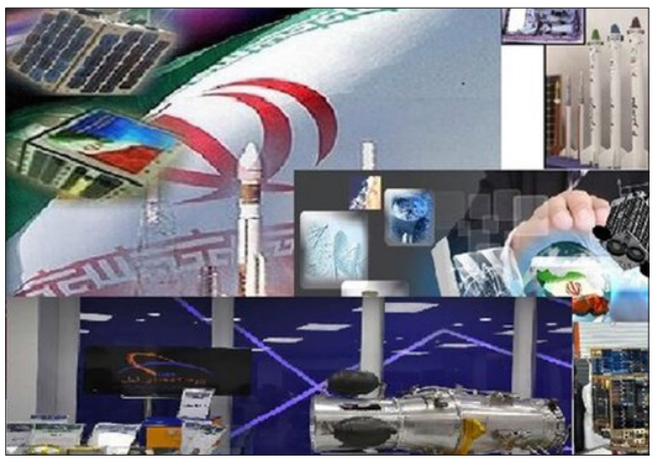

دستاوردهای باارزش آموزش‌وپرورش در دوران دولت سیزدهم

اقدامات مهمی در وزارت آموزش‌وپرورش در دوران دولت سیزدهم انجام شد و این نقطه عطفی تاریخی در تحولات حوزه آموزش‌وپرورش است. مهم‌ترین رکن توسعه و عامل توانمندسازی منابع انسانی هر کشوری، آموزش‌وپرورش است و همه فعالیت‌های کشورها در راستای گذر از معبر آموزش‌وپرورش برای تربیت شهروندان نمونه و موفق میسر است. در همین راستا کیفیت‌بخشی به مدارس دولتی و تقویت آنها مورد تأکید دولت سیزدهم بود و تخصیص اعتبار به مدارس عشایری در مقایسه با سال‌های گذشته ۴۰ برابر شد. روزانه هشت مدرسه در دولت سیزدهم ساخته شد و معلمان نیز در پایان سال گذشته، بخش زیادی از مطالبات‌شان را دریافت کردند.

رتبه‌بندی معلمان

طرح رتبه‌بندی، یکی از مطالبات فرهنگیان کشور بود که حدود بیش از ۱۰ سال مصوبه این طرح به فراموشی سپرده شده بود، اما در دولت مردمی سیزدهم این کار، سخت و مهم به سرانجام رسید.

اهتمام جدی به اجرای سند تحول آموزش‌وپرورش

سند تحول آموزش‌وپرورش در دولت‌های گذشته مورد بی‌مهری قرار گرفته بود و دولت قبلی و مسئولان فرهنگی آن نیز اعتقادی به اجرای سند تحول بنیادین آموزش‌وپرورش نداشتند. در حالیکه باید هر ۵ سال یک‌بار این سند تحول، بازنگری می‌شد اما این اتفاق نیفتاد، اما با روی کار آمدن دولت سیزدهم و اهتمام جدی شهید رئیسی گام‌های موثری در این زمینه برداشته شد.

جذب نیرو برای آموزش‌وپرورش

یکی از این اقدامات مهم با توجه به سند تحول آموزش‌وپرورش، جذب نیرو در آموزش‌وپرورش برای جبران کمبود معلم بوده است. سال ۱۴۰۲، ۵۰ هزار معلم از طریق آزمون استخدامی و ۲۵ هزار نفر از طریق دانشگاه فرهنگیان استخدام شدند.

بازگشت ۱۳۰ هزار دانش‌آموز بازمانده از تحصیل

شهید رئیسی همواره در تلاش بود تا دانش‌آموزان مناطق محروم و عشایری به خاطر مسائل مالی یا کمبود امکانات آموزشی از تحصیل جا نمانند و عدالت آموزشی در سراسر کشور برقرار باشد. وزیر آموزش‌وپرورش درباره دانش‌آموزان بازمانده از تحصیل گفته است که «۹۱۱ هزار دانش‌آموز بازمانده از تحصیل در قالب طرح شهید محمودوند شناسایی شدند که دلایل اصلی بازماندن از مدرسه مسائل فرهنگی، اقتصادی و معیشتی است. تا به امروز توانستیم ۱۳۰ هزار دانش‌آموز بازمانده از تحصیل را به مدارس برگردانیم.»

در همین راستا و بر اساس گزارش منتشر شده نرخ باسوادی در دولت سیزدهم به حدود ۹۸ درصد رسید و تحصیل ۴ دهک اول در مدارس سمپاد با دستور رئیس جمهوری رایگان شد که در نوع خود رکوردی کم‌نظیر تلقی می‌شود.

بدون شک اقدامات دولت شهید رئیسی در حوزه آموزش‌وپرورش اقدامات ارزشمندی است که می‌تواند پس از این نیز در دولت چهاردهم، بدون نگاه سیاسی استمرار داشته باشد.

•••

تدابیر و خدمات شهید جمهور در بخش درمان تامین اجتماعی

دولت سیزدهم و در صدر آن شهید والامقام آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی، رئیس جمهوری؛ نگاه ویژه به ارائه خدمات اجتماعی و رفاهی و به‌خصوص ارائه خدمات به محرومان، نیازمندان و مناطق کم‌برخوردار داشته و در این زمینه نیز ، در حوزه رفاه و تامین اجتماعی خدمات ارزنده‌ای از ابتدای دولت سیزدهم ارائه شده است.

امروز در بخش درمان تامین اجتماعی روزانه بالغ بر یک‌میلیون و ۲۰۰ هزار خدمت سرپایی و بیش از ۱۳ هزار خدمت بستری به بیمه‌شدگان ارائه می‌شود که این خدمات در بخش درمان مستقیم که توسعه آن مورد مطالبه بازنشستگان و نیز اولویت در این دولت است، کاملا رایگان است.

خدمات رایگان تامین اجتماعی با بیش از ۱۱ هزار تختِ فعال

سازمان تامین اجتماعی در بخش درمان مستقیم با ۱۱ هزار و ۵۹۳ تختِ فعال در ۸۴ مرکز درمانی بستری، خدمات رایگان به بیمه‌شدگان ارائه می‌دهد و در بخش درمان غیرمستقیم نیز ۵۷ هزار و ۱۱۴ مؤسسه و مرکز شامل یک‌هزار و ۱۰۶ بیمارستان و مرکز جراحی محدود، ۲۱ هزار و ۷۷۳ مطب، بیش از ۱۴ هزار داروخانه و نزدیک ۲۰ هزار مرکز پاراکلینیکی و درمانگاه با این سازمان قرارداد همکاری دارند.

استانداردسازی فضای فیزیکی و تجهیزات پزشکی بلوک‌های زایمان

اجرای برنامه استانداردسازی فضای فیزیکی و تجهیزات پزشکی بلوک‌های زایمان در مراکز درمانی تامین اجتماعی با توجه به تاکید رهبر معظم انقلاب در زمینه فراهم آوردن بسترهای مناسب برای افزایش موالید، سرعت گرفت و تا پایان سال ۱۴۰۲ این طرح در ۲۹ مرکز اجرایی شد همچنین در راستای قانونی جوانی جمعیت، برنامه استانداردسازی فضای فیزیکی و تجهیزات پزشکی بلوک‌های زایمان در مراکز منتخب با رویکرد قرارگرفتن سه مرحله زایمان (آمادگی برای زایمان، زایمان و بهبودی پس از زایمان) در یک فضا از برنامه‌های حوزه درمان مستقیم سازمان تامین اجتماعی است.

افزایش ۱۲ درصدی تعداد مراکز طرف قرارداد تامین اجتماعی

افزایش ۱۲ درصدی تعداد مراکز طرف قرارداد درمان تامین اجتماعی نسبت به سال ۱۴۰۰ از دیگر اقدامات در حوزه درمان غیرمستقیم سازمان تامین اجتماعی است و اکنون ۵۷ هزار و ۱۱۴ مؤسسه و مرکز شامل یک‌هزار و ۱۰۶ بیمارستان و مرکز جراحی محدود، ۲۱ هزار و ۷۷۳ مطب، بیش از ۱۴ هزار داروخانه و نزدیک ۲۰ هزار مرکز پاراکلینیکی و درمانگاه با این سازمان قرارداد همکاری دارند.

مکانیزه کردن فرآیند تبادل پرونده‌های بستری

از جمله اقدامات مهم پیگیری شده در حوزه درمان سازمان تامین اجتماعی می‌توان به مکانیزه کردن فرآیند تبادل پرونده‌های بستری اشاره کرد که با مکانیزه و الکترونیکی شدن تبادل اسناد بستری بیماران بین بیمارستان‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی طرف قرارداد و سازمان تامین اجتماعی، یک گام دیگر به تشکیل و تکمیل پرونده الکترونیک سلامت ایرانیان نزدیک‌تر خواهیم شد.

خدمات ویژه برای بیماران خاص

از دیگر خدمات تامین اجتماعی در دولت مردمی، خدمات ویژه در نظر گرفته شده برای بیماران خاص شامل تالاسمی، هموفیلی، پیوند کلیه، بیماران ام‌اس (MS) و بیماران مبتلا به سرطان در سازمان تامین اجتماعی که با هدف کاهش هزینه و بار مالی پرداخت از جیب این بیماران، انجام شده است و در سال ۱۴۰۲ بسته خدمتی ویژه این گروه از بیماران بازنگری و توسعه پیدا کرد.

کاهش پرداخت از جیب بیماران

همچنین کاهش پرداخت از جیب بیماران از جمله دغدغه‌ها و برنامه‌های جدی سازمان تامین اجتماعی است و از جمله طرح‌هایی که با هدف کاهش پرداخت از جیب بیمه‌شدگان اجرا شده، می‌توان به طرح حفاظت مالی سازمان تامین اجتماعی اشاره کرد که با اجرای این طرح فرانشیز خدمات برای همه بیمه‌شدگان با سن بیش از ۶۵ سال به‌هنگام دریافت خدمات بستری در همه بیمارستان‌های دولتی و دانشگاهی کشور و تمامی بیمه‌شدگان ساکن در شهرهای فاقد مراکز درمانی ملکی صفر شده و کل هزینه درمان آنان در این بیمارستان‌ها توسط سازمان تامین اجتماعی تقبل شده است.

•••

گام‌های مهم دولت سیزدهم در حوزه سلامت

دولت سیزدهم در اوج بحران کرونا، سکان مدیریت کشور را برعهده گرفت؛ شرایطی که سبب شد تا موضوع بهداشت و درمان از همان روزهای نخست به دغدغه اصلی ابراهیم رئیسی و کابینه‌اش بدل شود، اما این تمام داستان نبود چراکه می‌بایست در همان شرایط بحرانی به سایر چالش‌های حوزه سلامت نیز پرداخته می‌شد؛ چالش‌هایی که این روزها در دو سالگی دولت، بخش عمده‌ای از آن به ثمر رسیده است. تکمیل نسخه الکترونیک و پزشکی خانواده، آغاز اجرای طرح سلامت بخش، بیمه رایگان بیش از ۱۲ میلیون نفر، آغاز به کار صندوق بیماری‌های خاص و صعب‌العلاج، آغاز طرح داروریاری، پوشش بیمه درمان ناباروری، ابلاغ و اجرای قانون تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری، افزایش تعداد تخت‌های بیمارستانی و به سرانجام رساندن تعدادی از پروژه‌های نیمه‌تمام وزارت بهداشت، به صفر رساندن صف کاشت حلزون، افزایش پوشش بیمه خدمات دندان‌پزشکی و ابلاغ سند ملی بیماری‌های نادر و ... ازجمله مهم‌ترین دستاوردهای دولت سیزدهم در حوزه بهداشت و درمان طی دو سال گذشته است.

دولت سیزدهم و اقدام برای تحقق یک طرح چندین ساله

در دولت سیزدهم و طی سال گذشته، سند ملی «سلامت‌بخش» طی مراسمی رونمایی شد و به‌عنوان مرحله اول طرح، مقرر شد بستری بیمارانی که از طریق نظام ارجاع به مراکز درمانی مراجعه می‌کنند، در شهرهای زیر ۲۰ هزار نفر و روستاهای سه استان بوشهر، خراسان جنوبی و کردستان به صورت رایگان اجرایی شود و این طرح اکنون در شهرهای مذکور در حال اجراست و پس از مشخص شدن چالش‌ها، رفع آنها و تامین اعتبارات لازم، به سایر شهرها نیز گسترش می‌یابد. وعده گسترش پزشکی خانواده از اردیبهشت ۱۴۰۲ اقدام مهم دیگر دولت سیزدهم بود تا بر این اساس هدف نهایی پوشش برنامه پزشکی خانواده برای همه جمعیت شهری بالای ۲۰ هزار نفر که بیش از ۵۵ میلیون نفر جمعیت را شامل می‌شود، محقق شود. موضوعی که به اذعان معاون بهداشت وزارت بهداشت تاکنون در ۵۹ شهر بالای ۲۰ هزار نفر اجرایی و مقرر شده است تا پایان سال جاری ۷۰ درصد جمعیت ۵۵ میلیون نفری تحت پوشش برنامه پزشکی قرار گیرند.

تاکید بر به‌سرانجام رساندن نسخه نویسی الکترونیک

طرح مهم دیگر دولت سیزدهم به سرانجام رساندن نسخه‌نویسی الکترونیک و الزام حذف نسخ کاغذی بود که از ابتدای دی ماه ۱۴۰۰ به یکی از موضوعات مهم نظام سلامت کشور بدل شد؛ موضوعی که اجرای کامل آن به طور رسمی از اسفند ۱۳۹۷ آغاز شده بود. سازمان بیمه سلامت ایران نیز طرح نسخه‌نویسی الکترونیکی را آبان ۱۳۹۸ در ۲۳۵ شهر اجرا کرد. از سوی دیگر شیوع کرونا سبب شد تسریع روند این طرح بیشتر مورد توجه قرار گیرد. کنترل هزینه‌های زائد و غیرضروری سلامت، یکی از دغدغه‌های متولیان نظام سلامت کشور بود که با اجرای طرح نسخه الکترونیک، به سرانجام می‌رسد و به مرور می‌تواند به یکپارچگی اطلاعات، جلوگیری از تجویز داروهای اشتباه، سقف‌گذاری ارائه خدمات، جلوگیری از همپوشانی‌های بیمه‌ای، صرفه‌جویی در مصرف کاغذ و ...کمک کرده و در نهایت بازوی مهمی برای اجرای کامل پرونده پزشک خانواده در کشور باشد.

فرازونشیب‌های اجرای یک طرح دارویی

اواخر تیر ماه سال قبل برای کوتاه کردن دست محتکران و مفسدان بازار دارو و رفع کمبودهای دارویی، «طرح داروریاری» با اعتبار ۷۳ هزار میلیارد تومانی آغاز شد. در این طرح مقرر شد تا با انتقال یارانه دارو از طریق بیمه‌ها به مردم، پوشش بیمه‌ای داروها افزایش یافته و اقلام بیشتری از داروها زیر چتر بیمه‌ها رفته و در عین حال قیمت دارو بدون افزایش پرداخت از جیب مردم، به سمت واقعی شدن برود. با اتخاذ سیاست‌ها و تصمیمات جدید، طرح داروریاری که این روزها در گذر از ۱۰ ماهگی به سر می‌برد، می‌تواند بیش از گذشته دغدغه مردم و بیماران برای تامین دارو را برطرف کرده و آرامش را به بازار دارو و تجهیزات پزشکی بازگرداند.

ابلاغ سند ملی بیماری‌های نادر به دستگاه‌های اجرایی

کار مهم دیگر دولت سیزدهم، ابلاغ «سند ملی بیماری‌های نادر» به دستگاه‌های اجرایی در فروردین ماه سال جاری بود؛ اقدامی که پس از سال‌ها روی زمین ماندن، بالاخره به یک سرانجام مشخص رسید. بر این اساس همه مراکز درمانی و بیمارستان‌های ارائه‌دهنده خدمات درمان ناباروری موظف به عقد قرارداد با سازمان‌های بیمه‌گر پایه شدند تا ۴.۵ میلیون زوج نابارور کشور بتوانند با خیال آسوده حداکثر دسترسی به خدمات درمان ناباروری را با حداقلی‌ترین قیمت داشته باشند. درواقع در حال حاضر ۹۰ درصد هزینه‌های بستری و ۷۰ درصد هزینه‌های سرپایی برای خدمات درمان ناباروری، توسط بیمه‌ها پوشش داده می‌شوند در حالی که در سال‌های گذشته، این خدمات تحت‌پوشش بیمه قرار نداشت.

تحقق بیمه رایگان حدود ۱۲ میلیون نفر

پوشش همگانی بیمه در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ نیز از تصمیمات خوب دولت سیزدهم به شمار می‌رود. تصمیمی که بر اساس آن سه دهک نخست جامعه برای پوشش رایگان بیمه توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی شناسایی و برای پوشش بیمه رایگان به سازمان بیمه سلامت معرفی می‌شوند. روندی که منتج به بیمه کردن رایگان ۶ میلیون و ۴۰۰ هزار نفر با اطلاعات وزارت رفاه شد و به اذعان مسئولان سازمان بیمه سلامت ایران برای سال جاری هم اعتبار این امر پایدار شده است و از ابتدای ۱۴۰۲ نزدیک به ۱۰ میلیون نفر از سه دهک پایین جامعه به صورت رایگان بیمه شده‌اند.

کاهش پرداخت از جیب مردم در حوزه دندان‌پزشکی

با وجود اینکه در سال‌های گذشته برخی خدمات دندان‌پزشکی مانند فلوراید زدن، شیارپوش دندان ۶ و کشیدن دندان‌ها تحت پوشش بیمه بود، اما در سال ۱۴۰۱ گسترش بیمه خدمات دندان‌پزشکی به هدف اصلی وزارت بهداشت بدل شد؛ به شکلی که بحث شیارپوش دندان‌های ۶ و ۷ تا ۱۴ سالگی و ترمیم یا پرکردن دندان‌های شیری و دائمی، هم با مواد همرنگ دندان و هم با آمالگام تحت پوشش بیمه قرار گرفت و در کل ۷ ردیف خدمتی به خدمات دندان‌پزشکی تحت پوشش بیمه‌های پایه اضافه شد.

از بین رفتن صف کاشت حلزون

طی ادوار گذشته یکی از دغدغه‌های خانواده‌هایی که کودکان‌شان دارای مشکل شنوایی هستند، از دست رفتن زمان طلایی برای کاشت حلزون با ماندن طولانی در فهرست انتظار دریافت‌کنندگان حلزون شنوایی بود؛ مشکلی که دولت سیزدهم آن را تا حد بسیار زیادی مرتفع کرد و به دنبال آن فهرست انتظار کاشت حلزون در کشور در سال ۱۴۰۱ به عدد صفر رسید. این مهم درحالی رخ داد که پیش از این نزدیک به ۲ هزار کودک در صف انتظار کاشت حلزون بودند که با اقدامات انجام شده در وزارت بهداشت، تمام هزینه‌های کاشت حلزون، رایگان و این ۲ هزار کودک درمان شدند.

•••

تلاش بیشتر برای رفاه شهروندان

ارتقای امنیت غذایی یکی از دغدغه‌های دولت سیزدهم از همان روزهای ابتدایی آغاز فعالیتش بوده است. دولت سیزدهم یافتن راهکار حل این دغدغه را برعهده وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گذاشت. دولت راهبردهایی را در این زمینه به عهده گرفت؛ از توزیع عادلانه یارانه‌ها تا تامین معیشت و سفره مردم به‌ویژه دهک‌های کم‌درآمد اول تا سوم تا هدف نهایی یعنی تامین امنیت غذایی شهروندان تامین شود. دولت سیزدهم از ابتدا تاکنون این اهداف را در قالب سه طرح جداگانه دنبال کرده است. سه‌گانه کالابرگ الکترونیکی، یارانه ارتقای امنیت غذایی کودکان (از ۶۰۰ هزار تا یک میلیون تومان) و طرح یسنا مربوط به مادران باردار یا دارای فرزند شیرخوار (۴۰۰ هزار تومان) طرح‌هایی است که دولت برای افزایش ارتقای امنیت غذایی آحاد مردم،

اواخر تیر ماه سال قبل برای کوتاه کردن دست محتکران و مفسدان بازار دارو ارز ۴۲۰۰ تومانی دولتی از بازار دارو و رفع کمبودهای دارویی، «طرح داروریاری» با اعتبار ۷۳ هزار میلیارد تومانی آغاز شد. در این طرح مقرر شد تا با انتقال یارانه دارو از طریق بیمه‌ها به مردم، پوشش بیمه‌ای داروها افزایش یافته و اقلام بیشتری از داروها زیر چتر بیمه‌ها رفته و در عین حال قیمت دارو بدون افزایش پرداخت از جیب مردم، به سمت واقعی شدن برود. با اتخاذ سیاست‌ها و تصمیمات جدید، طرح داروریاری که این روزها در گذر از ۱۰ ماهگی به سر می‌برد، می‌تواند بیش از گذشته دغدغه مردم و بیماران برای تامین دارو را برطرف کرده و آرامش را به بازار دارو و تجهیزات پزشکی بازگرداند.

کودکان تا ۵۹ ماه و مادران باردار و شیرده به مرحله اجرا درآورده است. هدف از اجرای این طرح‌ها، عدالت در سفره غذایی و معیشت مردم بود تا بودجه تخصیص داده شده برای این کار، مستقیم به میان سفره مردم بیاید.

بیمه دانشجویان و زنان خانه‌دار

یکی دیگر از دستاوردهای دولت سیزدهم، اجرای طرح مغفول مانده بیمه دانشجویان و زنان خانه‌دار بود، اما اینها تنها بخشی از دستاوردهای دولت سیزدهم در حوزه کار و کارگری بوده است. گسترش بیمه اجتماعی پایه برای دانشجویان و زنان خانه‌دار، ایجاد پوشش بیمه درمان پایه رایگان از طریق بیمه سلامت برای ۵ دهک اول درآمدی، استقرار سامانه پایش فقر و شناسایی کامل فقرا، افزایش مستمری مددجویان کمیته امام (ره)، متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان، تدوین برنامه‌های راهبردی برای اصلاح صندوق‌های بازنشستگی، حمایت از کودکان دارای سوءتغذیه و بازمانده از تحصیل، پوشش بیمه‌ای ۲۳۴ قلم داروی جدید، پوشش هزینه‌های درمان ناباروری و بیماری‌های خاص، ایجاد ثبات و امنیت شغلی و حمایت از مشاغل ایجادی، تلاش برای جلوگیری از تعطیلی واحدهایی که در شُرف تعطیل بودند، به ظرفیت اسمی رساندن سایر کارخانه‌ها که از ۱۰ هزار واحد عبور کرد، اصلاح قانون کار برای تبدیل قرارداد موقت به دائم از جمله مهم‌ترین اقدامات وزارت کار بوده است.

تامین سبد غذایی، کالابرگ الکترونیکی، ارتقای امنیت غذایی کودکان و...

تامین سبد غذایی موردنیاز کارگران هم یکی دیگر از مواردی است که با توجه به اقدامات انجام شده در این حوزه، می‌توان از آن به عنوان دستاورد دولت سیزدهم در عرصه کار و کارگری یاد کرد. در همین راستا تاکنون سه طرح مهم و محوری اجرایی شده است. یکی از این طرح‌ها، طرح کالابرگ الکترونیکی است و مربوط به آحاد جامعه است و دایره شمول آن به ۶۰ میلیون نفر می‌رسد. طرح دیگر مربوط به مادران باردار یا دارای کودک شیرخوار (طرح یسنا) است که شامل یک میلیون مادر دارای فرزند شیرخوار در سه دهک نخست درآمدی است؛ طرح ارتقای امنیت غذایی کودکان نیز اختصاص به نوجوانانی دارد که به تغذیه مضاعف نیاز دارند و تعداد آنها بیش از ۱۴۵ هزار کودک در سراسر کشور است که با کمک وزارت بهداشت شناسایی شده‌اند.

ایجاد ۲۸۳ هزار و ۱۹۰ شغل خانگی

به گفته رئیس دبیرخانه ستاد ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از شهریور ۱۴۰۰ تا پایان اسفند ۱۴۰۰، حدود ۵۸ هزار و ۸۷۸ شغل و در سال ۱۴۰۱ حدود ۱۰۳ هزار و ۵۱۳ شغل ایجاد شده است. بنابرنظر «همتیان» در سال ۱۴۰۲ از اول سال تا پایان آبان‌ماه، ۱۲۰ هزار و ۸۰۷ شغل بود که حاکی از تحقق ۸۱ درصدی اهداف طرح بوده، البته در مجموع در دولت سیزدهم ۲۸۳ هزار و ۱۹۰ شغل خانگی در رشته‌های مختلف با اجرای «طرح مشاغل خانگی» ایجاد شده است.

گام بلند سیزدهم در کاهش آمار آسیب‌های اجتماعی

رهبر معظم انقلاب سال ۱۳۹۵ تمرکز بر آسیب‌های اجتماعی اعتیاد و موادمخدر، طلاق، مفاسد اخلاقی و احصای مناطق بحران‌خیز را مورد تأکید قرار دادند. ایشان در حوزه مدیریت آسیب‌های اجتماعی در کشور یک طرح تقسیم کار ملی را به وزارت کشور پیشنهاد دادند و برای حل این معضل پنج اولویت را مشخص کردند؛ اولویت نخست، بحث اعتیاد و موادمخدر، دومین اولویت حاشیه‌نشینی و ساماندهی این مهم، سومین بحث طلاق، چهارمین اولویت مفاسد اخلاقی و پنجمین اولویت احصای مناطق بحران‌خیز در کشور بود.

پس از متمرکز شدن روی این موضوع دستور تشکیل سازمان امور اجتماعی در آذر سال ۱۳۹۶ توسط رهبر معظم انقلاب صادر شد و به‌دنبال آن سازمان امور اجتماعی کشور به‌عنوان سازمانی دولتی تحت نظارت وزارت کشور، وظایفی همچون ارتقای سلامت، سرمایه، رضایت، نشاط و عدالت اجتماعی، نظم و احساس امنیت، پیشگیری، مدیریت، کنترل، کاهش و حذف معضلات و آسیب‌های اجتماعی را به‌عهده دارد. رهبر معظم انقلاب اسلامی همچنین در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی سیاست‌های کلی خانواده را پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب و شهریور ۱۳۹۵ ابلاغ کردند. سیاست‌های کلی خانواده که به رؤسای قوای سه‌گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ شد در ۱۶ بند بود که در ۲ بند آن بر مقابله مؤثر با جنگ نرم دشمنان برای فروپاشی و انحراف روابط خانوادگی و رفع موانع و زدودن آسیب‌ها و چالش‌های تحکیم خانواده و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و عوامل تزلزل نهاد خانواده به‌ویژه موضوع طلاق و جبران آسیب‌های ناشی از آن با شناسایی مستمر عوامل طلاق و فروپاشی خانواده و فرهنگ‌سازی کراهت طلاق تأکید کردند.

بنابراین، آسیب‌های اجتماعی نیز از جمله محورهایی است که دولت سیزدهم برای کاهش آن دورخیز بلندی داشت که در نهایت باعث شد تا با پیگیری‌های مستمر این دولت، هم اینک بخش عمده‌ای از مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی کشور روندی نزولی به خود بگیرد. در واقع تاکید رهبری در کنار گزارش‌ها و آمارهای سازمان‌های مختلف در این زمینه باعث شد تا دولت سیزدهم این مهم را در اولویت کاری خود قرار دهد کما اینکه محمد عباسی، معاون وزیر و رئیس سازمان امور اجتماعی کشور، نیز در سخنانی با تأیید این مطلب گفته بود: مقام معظم رهبری تاکنون روی هیچ موضوعی مانند آسیب‌های اجتماعی وقت نگذاشته‌اند و بزرگ‌ترین غم مدیر و مسئول اجرایی را این موضوع و رفع آنها را وابسته به کار تحولی، سریع، جهادی و فوق‌العاده با تلاش مضاعف می‌دانند.

معاون وزیر کشور افزود: اگر موضوعی اولویت اول در کشور شد، راه‌حل اساسی این است که همه توجهات به سمت آن مسئله جلب شود و گرنه کار به جایی نمی‌رسد. وی اعتیاد، طلاق و مفاسد را از مهم‌ترین آسیب‌ها دانست و گفت: برخی از آسیب‌ها و مفاسد بسیار اهمیت دارند، زیرا خود آنها باعث ایجاد آسیب‌های بیشتری می‌شوند.

تاکید بر استفاده از ظرفیت مساجد

در ادامه این مسیر رئیس جمهور شهید نیز بارها در جلسات مسئولان بر لزوم توجه به کاهش آسیب‌های اجتماعی داشت بر اهمیت استفاده از ظرفیت‌های تشکل‌های مردمی، مساجد و امنای محلات و نقش مهم مراکز مشاوره در پیشگیری و علاج آسیب‌های اجتماعی تأکید کرد.

در یکی از این جلسات آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی در جلسه اردیبهشت ماه شورای اجتماعی با اشاره به فلسفه تشکیل سازمان امور اجتماعی با کار ویژه رصد و دیده‌بانی وضعیت اجتماعی، تطابق مستمر گزارش عملکرد دستگاه‌ها در زمینه رفع آسیب‌های اجتماعی با واقعیت‌های میدانی را از ضروری‌ترین اقدامات برای تحقق اهداف سازمان و شورای اجتماعی برشمرد و از مسئولان سازمان‌ها و نهادهای مربوطه خواست با رصد دقیق و مستمر شاخص‌های کنترل و کاهش معضلات و آسیب‌های اجتماعی، تصمیم‌گیران را در داشتن نگاهی واقع‌گرایانه از شرایط و اتخاذ تصمیمات درست و به‌هنگام یاری کنند وی دو طرح «نماد» در آموزش و پرورش و «سراج» در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را از جمله طرح‌های مؤثر در زمینه پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی برشمرد و ضمن تأکید بر اجرای کامل این طرح‌ها از دیگر سازمان‌ها و نهادها خواست به وظایف خود در این زمینه عمل کنند.

رشد قابل تامل کشف موادمخدر

در این میان اما شاید یکی از نام آشناترین آسیب اجتماعی را بتوان قاچاق و قاچاقچیان موادمخدر عنوان کرد. با همین دیدگاه دولت سیزدهم با توجه به اینکه ۷۰ درصد موادمخدر تولید شده در افغانستان در کشورهای اروپایی مصرف می‌شود و ایران در مسیر ترانزیت اروپایی موادمخدر افغانستان قرار دارد، اما براساس آمارهای موجود، ۹۲ درصد از کشفیات موادمخدر در ایران انجام می‌شود.

به گفته اسکندر مومنی، دبیر کل ستاد مبارزه با موادمخدر، طبق اعلام رسمی سازمان ملل، ۹۲ درصد کشفیات تریاک جهان، ۵۹ درصد کشفیات مورفین جهان و ۲۷ درصد کشفیات هروئین جهان نیز مربوط به ایران است. آماری که مهر تایید قاطعی است بر عملکرد دولت سیزدهم در حوزه کشف موادمخدر.

تلاش بر کاهش نرخ طلاق

طلاق نیز از دیگر آسیب هایی است که رهبر معظم انقلاب در ابلاغیه خود برآن تاکید داشته اند. در این راستا با وجودیکه از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ طلاق ۲۸ درصد رشد داشته، اما سازمان ثبت احوال کشور به تازگی اعلام کرد: براساس آمار اولیه مرکز رصد جمعیت کشور پس از سه دهه، آمار طلاق در کشور کاهشی شد. به گزارش مرکز رصد جمعیت کشور سازمان ثبت احوال، در سال گذشته (۱۴۰۲) ۲۰۱ هزار و ۴۶۸ رویداد طلاق در پایگاه اطلاعات جمعیت کشور به ثبت رسیده است که نسبت به‌مدت مشابه سال قبل از آن (۱۴۰۱) ۳ درصد کاهش را نشان می‌دهد. همچنین براساس این گزارش حدود ۳۰ درصد از طلاق‌های رخ داده در سال ۱۴۰۲ دارای طول مدت زندگی مشترک کمتر از ۵ سال بودند که نسبت به سال‌های قبل از آن از روند کاهشی برخوردار است. در همین راستا، معاونت امور زنان و خانواده ریاست‌جمهوری تدوین طرح ملی کنترل آسیب‌های اجتماعی با تمرکز بر کاهش نرخ طلاق را در دستور کار قرار داده است که سیده فاطمه موسوی، معاون برنامه‌ریزی و هماهنگی معاونت امور زنان و خانواده ریاست‌جمهوری، پیشتر در گفت‌وگو با خبرنگار حوزه زنان و خانواده ایرنا گفته است: با تدوین طرح ملی کنترل آسیب‌های اجتماعی با تمرکز بر کاهش نرخ طلاق، مشاوران روابط زوجین، فرزندآوری و فرزندپروری آنها به‌صورت ویژه رصد می‌شود.

> تامین سبد غذایی موردنیاز کارگران هم یکی دیگر از مواردی است که با توجه به اقدامات انجام شده در این حوزه، می‌توان از آنها به عنوان دستاورد دولت سیزدهم در عرصه کار و کارگری یاد کرد. در همین راستا تاکنون سه طرح مهم و محوری اجرایی شده است. یکی از این طرح‌ها، طرح کالابرگ الکترونیکی است و مربوط به آحاد جامعه است و دایره شمول آن به ۶۰ میلیون نفر می‌رسد. طرح دیگر مربوط به مادران باردار یا دارای کودک شیرخوار (طرح یسنا) است که شامل یک میلیون مادر دارای فرزند شیرخوار در سه دهک نخست درآمدی است؛ طرح ارتقای امنیت غذایی کودکان هم هست که اختصاص به کودکانی دارد که به تغذیه مضاعف نیاز دارند و تعداد آنها بیش از ۱۴۵ هزار کودک در سراسر کشور است که با کمک وزارت بهداشت شناسایی شده‌اند.

نگاه ویژه به محیط زیست

دولت سیزدهم در طول فعالیتش، نگاه ویژه‌ای به تالاب‌ها و دریاچه‌ها داشته است. در طول فعالیت دولت سیزدهم بود که هامون و دریاچه ارومیه نفس راحت کشیدند و بالاخره طرح گردشگری آشوراده اجرایی شد. در این میان نباید تلاش‌های این دولت در زمینه مهار گردوغبار را نادیده گرفت. البته پلمب ۴۲۶ واحد آلاینده و غیرمجاز، جمع‌آوری و انتقال ۹۰۵ واحد صنعتی، ۱۶ هزار و ۴۲۶ مورد خوداظهاری واحدهای صنعتی و خدماتی از دیگر اقدامات از ابتدای آغاز به کار دولت سیزدهم تاکنون بوده است.

آبگیری تالاب هامون

با پیگیری‌های دولت سیزدهم و با توجه به رایزنی‌ها و هماهنگی ایران با هیأت حاکمه افغانستان درباره حقابه هیرمند، حدود ۶۰ میلیون مترمکعب آب از سوی این کشور به سوی هامون رهاسازی و ۵۰ درصد تالاب هامون آبگیری شد.

رهاسازی حقابه دریاچه ارومیه

اهتمام ویژه دولت و برنامه‌ریزی مناسب برای رهاسازی حقابه دریاچه ارومیه و اتمام طرح‌های سخت‌افزاری آن از مهم‌ترین دستاوردهای دولت سیزدهم است. دریاچه‌ای که پیشتر احتمال مرگش را می‌دادند حالا نفسی به راحتی می‌کشد. در واقع سال ۱۴۰۳ اولین سالی بود که تراز این دریاچه نسبت به سال‌های قبل پیشرفت چشمگیری دارد. خبر خوش اینکه ۱۱ تالاب اقماری دریاچه ارومیه با تامین حقابه لازم احیا شده‌اند.

پرونده‌ای که برای همیشه بسته شد

پرونده پروژه پتروشیمی میانکاله در دولت سیزدهم برای همیشه بسته شد. فروردین ۱۴۰۱ دستور توقف اجرای طرح پتروشیمی میانکاله را صادر کرد، البته پس از ۱۵ ماه کش‌وقوس و فنس‌کِشی مجدد توسط پروژه و دستورات متعدد قضایی مبنی بر توقف پروژه به دلیل عدم اخذ مجوز زیست‌محیطی، وزارت نفت در ۷ آبان ۱۴۰۳ در نامه‌ای به شرکت پتروشیمی، ابطال و انقضای موافقت مقدماتی وزارت نفت با احداث پتروشیمی میانکاله را رسما اعلام کرد.

اجرای طرح گردشگری آشوراده بعد از ۶ دولت

اجرای طرح گردشگری آشوراده در دولت سیزدهم رقم خورد. طرح گردشگری آشوراده به روزهای پایانی دولت هشتم برمی‌گشت. این طرح در ۶ دولت با چالش‌هایی دست به گریبان بود تا اینکه در شهریور ۱۴۰۲ با همکاری دولت و قوه قضائیه هم مشکلات اراضی حل شد و هم طرح طبیعت‌گردی آشوراده موفق به دریافت مجوز ارزیابی زیست‌محیطی از دولت شد.

بدون مجوز؛ کلنگ‌زنی ممنوع

پیش از دولت سیزدهم، محیط‌زیست فرع بر هر توسعه‌ای بود، اما با دستور رئیسی این روند تغییر یافت. براساس تصویب‌نامه هیأت‌وزیران، هیچ پروژه‌ای در کشور بدون دریافت مجوز از سازمان حفاظت محیط‌زیست اجازه کلنگ‌زنی نخواهد داشت و تمام دستگاه‌های دولتی موظف به اجرای این دستور هستند.

۶۲ حکم برای اجرای قانون هوای پاک

از موانع اجرای قانون هوای پاک، عدم تأمین منابع مالی بود که با همکاری وزارت کشور، ۶۲ حکم در زمینه اجرای قانون هوای پاک در دولت سیزدهم مطرح و ۳۵ حکم نهایی شد.

تلاش برای مهار گردوغبار

نشست بین‌المللی و منطقه‌ای برای مقابله با پدیده گردوغبار برای اولین بار در دولت سیزدهم برگزار شد. البته در همین بازه زمانی ایران توانست در ششمین مجمع جهانی محیط‌زیست در کنیا، قطعنامه‌ای به تصویب برساند که با تصویب قطعنامه پیشنهادی ایران، کشورها و دستگاه‌های بین‌المللی موظف شدند در بحث گردوغبار تکالیف خود را انجام دهند. امضای ۵ سند تفاهم همکاری با کشورهای امارات، عراق، سوریه، ترکمنستان و ارمنستان، همچنین برگزاری اجلاس سران محیط‌زیست کشورهای همجوار و اسلامی به میزبانی ایران از دیگر اقدامات ارزنده در راستای توسعه دیپلماسی محیط‌زیست و کنترل پدیده گردوغبار بود. البته اتخاذ تصمیماتی درباره انجام اقدامات عملی در چهارچوب برنامه‌های عمل، احداث کمربند سبز، تدوین همکاری‌های فرامرزی در قالب ایجاد سازمان منطقه‌ای محیط‌زیست، دبیرخانه دائمی، کارگروه فنی و ایجاد صندوق منطقه‌ای برای حمایت مالی از پروژه‌های مشترک مقابله با گردوغبار از دیگر دستاوردهاست.

از پلمب واحدهای آلاینده تا پرداخت خسارت توسط شکارچیان حیات‌وحش

پلمب ۴۲۶ واحد آلاینده و غیرمجاز، جمع‌آوری و انتقال ۹۰۵ واحد صنعتی، ۱۶ هزار و ۴۲۶ مورد خوداظهاری واحدهای صنعتی و خدماتی از ابتدای آغاز به کار دولت سیزدهم تاکنون بوده است. از ابتدای دولت سیزدهم تا پایان اردیبهشت امسال بیش از ۱۲۳ هزار و ۵۹۰ مترمربع از اراضی ملی با پیگیری حقوقی این اداره کل و با حکم قضایی رفع تصرف و به بیت‌المال بازگردانده شد. پیگیری اجرایی شدن برنامه عمل حفاظت از ۸ گونه مهم از جمله اقدامات شاخص در حوزه محیط‌زیست طبیعی در دولت سیزدهم بوده است. این برنامه عمل برای گونه‌های جانوری در معرض تهدید و انقراض شامل پلنگ، خرس قهوه‌ای، قوچ و میش، آهو، هوبره، بالابان، افعی لطیفی و ماهی قزل‌آلای خال قرمز بوده است. در طول عمر دولت سیزدهم ۵۶۳ متخلف شکار و صید، دستگیر و با تشکیل پرونده به مراجع قضایی معرفی شدند. همچنین در ماموریت‌های ماموران یگان حفاظت تعداد ۸۳ سلاح غیرمجاز، ۲۲۴ سلاح مجاز کشف و ضبط شد. البته ضرر و زیان وارده به محیط‌زیست ناشی از شکار غیرمجاز حیات‌وحش در طول این مدت حدود ۳۰ میلیارد ریال بوده که توسط متخلفان پرداخت شده است.

همانطور که گفته شد این ها تنها گوشه ای بودند از گام های موثر و بلند دولت سیزدهم در عرصه های مختلف تولید و آموزش دانش و توجه به جامعه کارگری و مددجویان بهزیستی و صد البته، محیط زیست. اقداماتی که مهر تأییدی است بر عملکرد مثبت دولت شهید خدمت در حوزه‌های اجتماعی که در صورت ادامه در دولت بعدمی تواند ثمرات بسیاری برای کشور به همراه داشته باشد.

مروری بر اقدامات دولت سیزدهم در آموزش عالی

آیت‌الله رئیسی به دانشگاهیان اهمیت ویژه می‌داد و در طول مسئولیت خود به عنوان رئیس‌جمهوری ایران هر ماه یک جلسه با دانشگاهیان کشور، تشکل‌های دانشجویی، علمی، صنفی، سیاسی و فرهنگی و مدیران دانشگاهی و پژوهشگران یک‌درصد و دودرصد برتر جهان و اعضای هیأت علمی به صورت عمومی و خصوصی برگزار می‌کرد تا به رفع مشکلات موجود اقدام کند. شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری در آموزش عالی کشور ۱۱ سال بدون حضور رئیس‌جمهوری برگزار شد، منتهی با روی کار آمدن دولت سیزدهم و بنابر اهمیتی که شخص رئیس‌جمهوری به آموزش عالی و فناوری کشور قائل بود، این جلسات مجدد تشکیل و مصوبات پیشرفته‌ای برای آن در نظر گرفته شد و بسیاری از آنها به مرحله اجرا رسید، همچنین حضور رئیس‌جمهوری باعث عمق و افزایش ضریب نفوذ مصوبات در جامعه دانشگاهی شد.

دولت سیزدهم رویکردهایی را مورد توجه قرار داد که برخی از آنها در پیشبرد مباحث آموزشی، خیره‌کننده و بااهمیت بود؛ بنابراین دولت آینده هم باید تلاش کند تا در حوزه آموزش عالی رویکردهای متعالی را حفظ کند یا ضریب و بهبود دهد و به رفع نقاط ضعف بپردازد.

یکی از اقدامات دولت سیزدهم که با تاکید رئیس‌جمهوری شهید همراه شد، بحث حضوری کردن آموزش‌ها پس از شیوع ویروس کرونا بود که در این راستا هزینه‌های زیادی صرف شد. در این ایام بودجه دانشگاه به صورت سالانه رشد نیافته بود و اداره دانشگاه‌ها را با مشکل مواجه کرد؛ چراکه هزینه آموزش و تحصیل و خوابگاه و خوراک و تمام خدمات با تورم سالانه همراه بود، اما با تدابیر اندیشیده شده بودجه سنواتی معادل نرخ تورم بنیان گذاشته شد و برای جبران کاستی‌های گذشته تخصیص بودجه محقق شده دانشگاه‌ها در سه سال گذشته به صورت متوالی به بیش از ۱۰۰ تا ۱۱۰ درصد به صورت میانگین رسید که در تاریخ آموزش عالی ایران بی‌نظیر بوده است.

شهید رئیسی به بحث «مهارت‌افزایی» دانشگاه‌ها و دانشجویان توجه ویژه داشت و از وزارت علوم برای ارتقای مهارت بین فارغ‌التحصیلان دانشگاهی درخواست تدوین طرح و برنامه‌ای مرتبط را داشت؛ چراکه دانشجویان برای افزایش مهارت باید در زمان تحصیل با صنعت متناظر با رشته خودشان عجین شوند و در آن فعالیت کنند تا در این صورت شاهد تربیت فارغ‌التحصیلان با مهارت بیشتر و باکیفیت‌تر باشیم که این اتفاق مهم در دانشگاه‌های علوم پزشکی رخ داده است، اما از آنجایی که صنعت، زیرمجموعه وزارت علوم نیست، پس در این زمینه ادامه مسیر پربارتری را در پیش داریم.

مهارت‌محوری دانشجو در برخی از دانشگاه‌های خاص کشور که ارتباط ویژه‌ای با برخی از نهادها، کارخانجات و صنایع دارند تعریف شده است و رئیس‌جمهوری شهید در این زمینه بر رفع مشکل تاکید داشت، بنابراین وزارت علوم برای اجرای درخواست آیت‌الله رئیسی و آیین‌نامه ارتقای مهارت‌محوری دانشجویان را تصویب کرد که امیدوار هستیم با جریان یافتن مفاد این آیین‌نامه وضعیت مهارت دانشجویان در سال‌های آینده با کیفیت بهتری دنبال شود.

دولت سیزدهم در شرایط اقتصادی نابسامان توجه ویژه‌ای به دانشجویان داشت و در این راستا ساخت خوابگاه‌های متاهلی را در دستور کار قرار داد تا دانشجویان در فراغ بال درس بخوانند و در عین حال زندگی مشترک خود را هم آغاز کنند، به صورتی که تعداد خوابگاه‌های ساخته شده این دولت بیشتر از تعداد ساخت خوابگاه‌هایی است که از ابتدای تاسیس اولین دانشگاه ایران تا قبل از دولت سیزدهم وجود داشت؛ بنابراین دولت بعدی هم در این حوزه دستاوردهایی دارد که باید ادامه دهد. ایجاد رویکرد جدید، توجه به حل مسئله و تولید ثروت از علم با تشکیل معاونت فرهنگی از برنامه‌های دیگر دولت سیزدهم بود و تماما ریل‌گذاری‌های موجود و آیین‌نامه‌هایی که ممکن است سر راه اعضای هیأت علمی و دانشگاهیان قرار بگیرد با عنایت و توجه ویژه به حوزه فناوری تغییر پیدا کرد و نوشته شد، پس دولت آینده هم باید تلاش کند رویکردهای مثبت را ادامه دهد و نقطه ضعف‌ها را برطرف کند.